

Røde Pabst i den brune skjorte

Den nyeste bog, Lysspil, af den prisbelønnede forfatter Daniel Kehlmann er nu udkommet på dansk. Foto: Wikimedia

Bo Heimann
27.01.2024

KULTUR // BOGANMELDELSE – Det var sådan set lykkedes for G.W. Pabst, en af Tysklands vigtigste filminstruktører, at flygte til USA før anden verdenskrigs udbrud, men alligevel endte han med at være fanget i Det Tredje Rige, hvor han fortsatte med at lave film. Dybt naiv eller dum nazist? Daniel Kehlmann har skrevet en levende exofiktion om filmkunstneren.

Lysspil

Forfatter: Daniel Kehlmann

Oversat af Lars Christiansen

Udkom d. 21. januar 2024. 368 sider.

Forlag: Lindhardt & Ringhof

I løbet af 1930'erne blev Tyskland langsomt tømt for kunstnere og intellektuelle. Nogle så hurtigt, hvor Hitlers magtovertagelse ville bære hen. Andre var langsommere i betrækket. Stumfilminstruktøren Georg Wilhelm Pabst (1885-1967) var egentlig én af de hurtige. Han tog ikke så lang tid efter Hitlers magtovertagelse til Hollywood, hvor han dog ikke fandt sig til rette.

De dér amerikanere var mærkelige under den i øvrigt irriterende californiske sol, han kunne ikke bestemme så suverænt over indspilningerne, som han var vant til, han gad ikke rigtig lære engelsk, og de kvindelige stjerner ville ikke lege. Hans film, *A Modern Hero*, floppede helt og aldeles. Og så var der hans gamle moder hjemme i Østrig, som nu ikke længere var Østrig, men en del af Det Tredje Rige.

Netop som han er hjemme og besøger hende, går Hitler ind i Polen, England erklærer krig og grænserne lukkes.

“Godt nok må Pabst bruge frontsoldater og KZ-fanger som skuespillere, men alt for kunsten, ikke?”

Hvad gør en klog mand? Nogle satte i hvert fald livet på spil for at slippe ud af Det Tredje Rige. Mange omkom under flugtforsøget. Andre lykkedes med at komme ud, men var martrede resten af deres liv. Pabst? Han blev og lavede film.

Og det var selvom, at han i 1920'erne blev kaldt 'Røde Pabst'. Han slog igennem i 1925 med bag *Glædernes Maske* med Greta Garbo og Asta Nielsen og var en af de centrale skikkelser i filmens tidligste periode.

LYSSPIL

DANIEL KEHLMANN

ROMAN LINDHARDT OG RINGHOF

110SP11

Kehlmanns oprullen af Pabst liv og levned er centreret om etiske spørgsmål. Hvor i Europa end i Det Tredje Rige skulle man ellers kunne lave film i slut-1930'erne og under anden verdenskrig?

Godt nok må Pabst bruge frontsoldater og KZ-fanger som skuespillere, men alt for kunsten, ikke? Pabst lod i hvert fald ikke nazisternes politik eller verdenskrigens uhyrligheder stå i vejen for sig selv som instruktør. Og så slemt var det åbenbart heller ikke at arbejde i Hitlers Tyskland, ifølge Pabst: Hvis man kender reglerne og har vænnet sig til dem, så er man ret fri, ikke?

Skarpt skrevet med få undtagelser

Daniel Kehlmann, østrig-tysk litteraturs wunderkind, der debuterede som kun 22-årig og senere brød stort igennem med *Opmåling af verden* i 2005, som i dag har solgt over 1,5 mio. eksemplarer, har skrevet en levende exofiktion om sin landsmand, G.W. Pabst. Kehlmann skifter rutineret fra første til tredje person og skriver hvert kapitel stramt og scenisk som en episode i en filmserie.

Pabst er apatisk og energiforladt i privatlivet, men lever på filmsettet. Der er han sig selv, fuldt og helt, og Kehlmanns scener fra Pabst arbejde stråler, ligesom scenerne med møderne med Goebbels er stærke.

Andre tenderer derimod at være for pæne og lydefrie, der momentvis gør læseoplevelsen lidt mat, hvilket er et af de få ankepunkter i en ellers velfortalt historie om kunstneres, og alle vi andres, etiske dilemmaer.

Find masser af inspiration til kulturoplevelser i Kulturlisten, der udkommer hver fredag. [Læs den seneste udgave her.](#)

Anden Verdenskrig

Asta Nielsen

Det Tredje Rige

exofiktion

Bo Heimann

Bo Heimann, f. 1971, har som journalist og forfatter skrevet om eksistens, samfund og kultur i 25 år. Han er uddannet journalist fra DJH i 1997. Han er medstifter af Nordic Bildung. www.boheimann.com

Modtag POV Weekend, følg os på Facebook – eller bliv medlem!